

EELK Usuteaduse Instituut kutsub osalema avalikul külalisloengul

prof dr Sven Grosse (Basel)

LUTERLIK TEOLOOGIA JA TEADUSTEOORIA

11. oktoober 13.15-15.15

Loeng toimub saksa keeles, küsimused ja diskussioon inglise keeles.
Tõlgib prof dr Thomas-Andreas Pöder.

Mis on teoloogia kui teaduse – usuteaduse – ajendiks ja motiiviks? Orienteerudes piibellikule mõistele „tarkus“, selgitab loengu sissejuhatav esimene osa kristlikku vajadust teoloogiaks nimetatava teaduse järgi. Teoloogia teadusena kuulub tarvilikult kristliku usu juurde.

Loengu põhiosa arutleb teoloogia objekti, selle käsitlusaine või asja piiritlemise üle. Teadusteooria on vähemalt Aristoteleseni tagasiulatuv katse vastata küsimusele, mis on teadus. Tänapäevases teadusteoreetilises diskussioonis on mõõdupuuks sageli loodusteadused. Kuidas on aga distsipliinidega nagu nt humanitaar- ja sotsiaalteadused, kus tähelepanu keskmes ei ole loodus? Kuidas on teoloogiaga? Silda aitavad ehitada teaduse formaalsed kriteeriumid, nn miinimum- ja maksimumtingimused, mis ei lähtu mingi üksiku teaduse käsitlusobjektist. Kristliku (ja mitte ainult luterliku) teoloogia iseloomu mõistmiseks on jätkuvalt aktuaalne ja oluline panus, mille on andnud Martin Luther teoloogia defineerimisse: teoloogia objekt on süüdi- ja hukka mõistetud inimene ning õigeksmõistev ja päästev Jumal. Varasem klassikaline määratlus näib reformatoorsest vägagi erinev. Aquino Thomase järgi on teoloogia objektiks Jumal ning kõik loodu suhtes Jumala kui oma lätte ja eesmärgiga. Augustinuse määratlus rõhutab jällegi jumalatunnetuse, ajaloo, tõlgendava teksti ning inimese eluviisi seostatust. Ettekande põhiosa näitab, kuidas reformatoorne, keskaegne ja vanakiriklik definitsioon üksteist tarvilikult täiendavad.

Loengu kolmandas osas on põgusa vaatluse all Piibli staatus teoloogia teadusteoorias. Kokkuvõtteks sõnastatakse kolm kriteeriumi tuvastamaks millised väited on kristlik-teoloogilised väited. Kaasaegse teoloogia ja usuteaduse nimele pretendeerivate teaduspraktikate mitmekesisuses on nende abil võimalik tuvastada, mis tegelikult ei ole teoloogia. Ettekanne osutab kolmele levinud tendentsile. Kristliku teoloogiaga on tegemist üksnes siis, kui otseselt või kaudselt arvestatakse sellega, millele osutasid Luther ja Melanchthon.

Prof dr SVEN GROSSE on Baseli Teoloogilise Erakõrgkooli (STH) ajaloolise ja süstemaatilise teoloogia professor. Evangeelse teoloogia õpingud Müncheni ja Tübingeni ülikoolides, promotsioon ja habilitatsioon Erlangeni ülikoolis, ordineeritud õpetajaks Baieri Evangeelses Luterlikus Kirikus.

Uurimisvaldkonnad: teoloogialugu vanas kirikus ja kõrgkeskajast varauusajani (rõhk teoloogia suhtel mentaalsuse, vagaduse, müstika ja poeetilise kirjandusega); dogmaatika (eklesioloogia); fundamentaalteoloogia

(teoloogia ja teadusteooria). **Raamatud** (pealkirjad tõlgitud): „Päästeebakindlus ja *scrupulositas* hilisel keskajal. Uurimused Jean Gersonist ja tema ajastu vagadusteoloogilistest žanridest“ (1994), „Jumal ja kannatus Paul Gerhardi lauludes“ (2001), „Ma usun Ühte Kirikusse. Oikumeeniline eklesioloogia“ (2015).

